

РЕЦЕНЗИЈА рукописа радова у зборнику *Жена у култури Срба и Бугара /*

Жените в културата на Срби и Българи

Поштоване колегинице и колеге,

Захваљујем на поверењу које ми је указано избором за рецензента рукописа зборника радова са научног скупа *Жена у култури Срба и Бугара / Жените в културата на Срби и Българи*”.

Зборник радова *Жена у култури Срба и Бугара / Жените в културата на Срби и Българи* обухвата радове чији су основни резултати представљени на истоименом научном скупу, одржаном 2025. године. Типологија радова може се утврдити према неколиким критеријумима, од којих је онај који се тиче научне области најутемељенији и једини свеобухватан. Подељени на оне из области науке о језику и оне који припадају науци о књижевности, прилози у овом зборнику даље се могу дефинисати према теоријско-методолошким полазиштима, жанровима које анализирају, истраживачким корпусима и слично. Рукопис зборника чини девет радова српских и бугарских истраживача.

Рад Александре Јанић Митић *Морфолошко-фонолошки приступ фемининативима на -киња из Српског мрежног корпуса* усмерен је ка анализи творбеног поступка одабраних примера фемининатива. Издвајање примера према одређеним критеријумима подразумевало је праћење фреквенција одговарајућих творбених основа, са приложеним табелама, експликацијом и тумачењем њихових резултата. Поменути корпус посматран је према следећим критеријумима: формант из мотивног маскулинатива, место изговора завршног сугласника из творбене основе, начин артикулације завршног сугласника из творбене основе и број слогова творбене основе.

Заснивајући своје истраживање на збиркама приповедака И. Андрића и Ј. Јовкова, Илијана Димитрова у раду *Жената като дом и бездомие в расказите на Иво Андрич и Ђордан Йовков* усмерава пажњу на поступке којима се

обликује статус жене, сагледавајући је у контексту мушких актера у причама и у оквиру њеног значаја за индивидуално и колективно у заједници.

Данијела Костадиновић (*Свештеница из времена камења: мечкин дан као обредни оквир женског идентитета у роману Василијана Слободана Жунића*) бави се антрополошким и фолклорним моделима у структурном и семантичком пољу романа С. Жунића *Василијана*. У његовим митским и обредним слојевима, нарочито представама о Мечкин-дану, као оквирима, сагледава се и анализира позиција главног актера, нарочито елементи териоморфног и лиминалног у обликовању и карактеризацији. Антрополошки и обредни контексти сагледавани су поуздано, закључивање извођено укључивањем знања из релевантне антрополошке, етнографске и фолклористичке литературе, са прецизним тумачењем функције архаичних представа и њихове адаптације у свету ликова, главне јунакиње пре свега, који припада писаној књижевности.

Разноврсности књижевних жанрова који представљају базу за истраживање у овом тематском зборнику доприносе и прилози засновани на кратким говорним облицима. Красимира Колева посматра лингвокултурни концепт жена у оквиру бугарских пословица (*Концептът жена в българската паремология (понятиен компонент)*). Размотрени су примери који у закључку упућују на постојање негативне и позитивне процене у карактеризацији жене, у зависности од статуса и функције коју она има у друштву.

На грађи *Асоцијативног речника српског језика и Обрнутог асоцијативног речника српског језика* Мирјана Илић је у раду *Слика жене у светлу вербалних асоцијација* представила резултате истраживања асоцијативних поља неколиких лексема (жена, девојчица, тапџа, старица и слично) и утврдила њихову отпорност у оквирима традиционалних представа (родни стереотипи: жена као мајка, жена као стуб породице и друго), са ређим одступањима у правцу савремених представа о статусу и улози жене у породици и друштву.

Теодора Рабовјанова се у раду под називом *Женското присъствие и в културата (според женскородовите лексеми в езика на хореографиите по народни танци)* бави стручним терминима које користе кореографи народних игара, нарочито оних назива бугарских народних игара који имају обележје

женског рода. Истовремено, ауторка истражује и утицаје различитих садржаја на именовање и одређење појединих назива бугарских народних кола.

Рад *Жене натеране да постану мушкарци: "Вирџина" Срђана Карановића и "Козји рог" Хајтова, Андонова и Волева* Саве Стаменковића усмерен је на мотив жене принуђене да функционише као мушкарац. Аутор показује у којим су елементима судбине главних женских ликова ових дела заједничке, у чему специфичне и различите, посебно са освртом на различита средства уметности којима припадају (књижевност, филм). Пут главних јунакиња од одузетог родног идентитета ка избореном његовом повратку подразумева укључивање околине, чланова породице, као и примену система принуде, убеђивања, казне и одбацивања.

Фокус Силвије Колеве усмерен је ка проучавању грађе коју чине изабрани текстови. У раду *За избора на номинацији на текстови референти жене в българските онлайн новини* она показује функционисање процеса феминизације и маскулинизације у формирању именица које служе за означавање назива професија и послова.

Цвијета Зузорић – песникиња без поезије коауторски је рад Јелене Младеновић и Христине Аксентијевић. Формирање представе о Зузорић, посматрано на основу извора који сведоче о рецепцији у књижевном свету, подстакло је на истраживање нарочито због тензије између стереотипа друштвеног концепта о статусу жене и митопоетске форме којој историјска личност добија статус књижевног и културног идеала. Ауторке сведоче о процесу формирања представа о њој, на основу текстова (филозофских, песничких, делом биографских) њених савременика, нарочито оних који је у савременом добу дивинизују као културну посленицу високог ранга. Ти су процеси истовремено посматрани као рефлекси друштвених околности у којима је живела Ц. Зузорић (положај жене у дубровачком друштву, борба за статусом који партиципира у праву на моћ у култури), али и оних периода у историји културе у којима се повратак на мисао и писање о њој усклађивао са другачијим приступима.

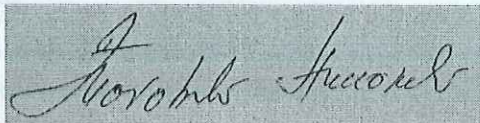
Радови представљени у овом зборнику засновани су на научним принципима, усмерени ка релевантним темама и истраживачким корпусима и резултати су примене одговарајућих теоријскометодолошких сазнања. Њихов значај нарочит је ако се има у виду чињеница да се њима из перспектива двеју.

култура показује статус жене (кроз језичке и књижевне феномене), њихове сличности, разлике, евентуална прожимања и одступања.

Све наведено потпора је мојој свесрдној препоруци за објављивање рукописа зборника радова „Жена у култури Срба и Бугара / Жените в културата на Срби и Българи”.

Проф. др Данијела Поповић Николић

У Нишу, 3. маја 2026. године